

16.11.2020

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Viite: HE 129/2020 vp

**HALLITUKSEN ESYTYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON ASIAKAS-
MAKSUISTA ANNETUN LAIN, SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON PALVELUSETELISTÄ ANNETUN
LAIN 3 §:N JA TUOMIOISTUINMAKSULAIN 5 §:N MUUTTAMISESTA (HE 129/2020 vp)**

Valiokunnan kuulemisessa 13.11.2020 keskusteltiin päihteitä käyttävien äitien raskauden-seurannan maksuttomuudesta. Alla asiaa koskevia arvioita (arvioimme on, että HAL-poliklinikoiden maksuttomuuden vaikutus olisi enimmillään 300 000 euroa koko maan tasolla).

HAL-poliklinikoita on ympäri maata, mutta niiden käyntimääristä ei ole riittävän kattavaa tietoa tarkan valtakunnallisen arvion tekemiseksi. Olemme HUSia koskevien tietojen perusteella yrittäneet kuitenkin arvioida, millainen vaikutus HAL-poliklinikoiden maksuttomuudella voisi olla koko maassa.

HUS on päättänyt, että HAL-poliklinikkakäynnit ovat maksuttomia vuoden 2021 alusta alkaen. HUSin arvion mukaan sen HAL-poliklinikoiden perimät asiakasmaksut ovat vuositasolla yleensä noin 25 000 euroa. HUSin alueen HAL-poliklinikoilla oli käyntejä viime vuonna noin 300 henkilöä. Saatujen tietojen mukaan HUSissa käyntejä on keskimäärin kuusi asiakasta kohden, mutta käyntimäärät vaihtelevat asiakaskohtaisesti. Laskennallinen arvio maksuttomuudesta olisi kuitenkin lähes 67 000 euroa, joten ilmeisesti asiakasmaksuja ei ole saatu perittyä kaikilta asiakkailta tai asiakkaan maksukatto on tullut täyteen.

Asiaa koskevan selvityksen (Päihteitä käyttävien raskaana olevien naisten ja vauvaperheiden palvelut vuonna 2018, THL:n työpaperi 31/2019) mukaan koko maassa HAL-poliklinikoiden asiakkaina oli noin 400 naista vuonna 2009, 993 naista vuonna 2016 ja 1094 naista vuonna 2017. Kasvutrendin perusteella voitaneen olettaa, että vuonna 2021 asiakkaita olisi 1 500.

Jos HAL-poliklinikoiden asiakkailla olisi koko maassa käyntejä keskimäärin 6, niin käyntejä olisi yhteensä 9 000. Tässä on kuitenkin huomioitava, että poliklinikoiden käyntimäärät vaihtelevat eri puolella Suomea asiakkaittain.

Jos arvioitaisiin, että käyntejä olisi yhteensä 9 000 koko maassa ja jokaiselta käynniltä perittäisiin poliklinikkakäynnin maksu (41,20 euroa), maksuttomuuden vaikutus olisi yhteensä 370 800 euroa. Maksukertymävaikutusta varten olisi kuitenkin perusteltua vähentää HUSin alueen maksuttomuus sekä huomioitava muiden sairaanhoitopiirien mahdolliset vastaavat päätökset tai maksujen periminen asiakasmaksuasetuksessa säädettyä enimmäismäärää pienempänä sekä maksukattovaikutus. Hyvin karkeasti voitaisiin arvioida, että vaikutus olisi enimmillään 300 000 euroa koko maan tasolla. Kyseisen asiakasryhmän asiakasmaksuista suuri osa maksetaneen toimeentulotuesta, joten kuntatalouden näkökulmasta vaikutus voisi olla vieläkin pienempi.

Lisäksi on huomattava, että raskaana olevat päihdeongelmaiset eivät välttämättä käytä yksinomaan HAL-poliklinikoiden palveluja vaan heidän hoitoaan voi olla järjestetty myös esimerkiksi laitoshoidona päihdelaitoksissa. Lisäksi saatetaan antaa avohoitoa A-klinikoilla, kuntoutusta jne. Näiden muiden palvelujen osalta emme valitettavasti pysty toimittamaan kustannusarviota, koska palvelujen järjestämistavat eroavat niin suuresti. On kuitenkin oletettavaa, että maksuissa on alueellista vaihtelua ja että näitäkään maksuja ei usein saada perittyä täysimääräisesti asiakkaalta.

Laura Terho
Lakimies

Sosiaali- ja terveysministeriö
Turvallisuus ja terveys -osasto, hyvinvoinnin ja terveyden suojelu -yksikkö
Meritullinkatu 8, 00170 Helsinki
PL 33, 00023 Valtioneuvosto

puh. +358 295 163 550
laura.terho@stm.fi